

Recenzja pracy doktorskiej mgra Mateusza Strzeleckiego

Prof. dr hab. Bartosz Bryła

Dziedzina, sztuki muzyczne

Dyscyplina, instrumentalistyka

Poznań, dnia 10 czerwca 2021 r.

Zlecniodawca opinii

Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi, Wydział Instrumentalny

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi nr 17/III/2017/2018, podjętej na posiedzeniu w dniu 14 marca 2018 r. w sprawie :

- wszczęcia na wniosek Pana mgr Mateusza Edwarda Strzeleckiego przewodu doktorskiego w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka, specjalność skrzypce
- wyznaczenia recenzenta

Zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym, oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65. Poz.595, ze zmianami Dz.U.nr164, poz.1365 z dnia 17.08.2005 r., tekst jednolity art.6 ust 1-3) Rada Wydziału posiada uprawnienia do prowadzenia przewodów na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie instrumentalistyka.

Do pisma, informującego o wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta pracy doktorskiej mgr Mateusza Edwarda Strzeleckiego pt. „ Utwory kameralne na skrzypce i fortepian Karola Rathausa jako egzemplifikacja twórczości kompozytora w kontekście stylistyki i walorów brzmieniowych. (Na przykładzie I Sonaty na skrzypce i fortepian op.14, Suity op.27, II Sonaty na skrzypce i fortepian op.43 oraz Dedykacji i Allegro op.64)” dołączona została następująca dokumentacja:

- kopia Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego nr 17/III/2017/2018 z dn. 14.marca 2018 roku o wszczęciu przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka dla mgra Mateusza Edwarda Strzeleckiego
- kopie Uchwał Rady Wydziału Instrumentalnego nr 18, 19, 20 /III/2017/2018 z dnia 14.03.2018 r. o wyznaczeniu promotora i recenzentów
- 1 egzemplarz pracy doktorskiej- dzieło oraz opis

- 1 egzemplarz dokumentacji dorobku kandydata (wykaz prac twórczych i dorobku artystycznego)

Złożona przez mgr Mateusza Edwarda Strzeleckiego praca doktorska, oraz dokumentacja dorobku odpowiadają wymaganiom ustawy z dn. 14.03.2003 roku, tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz.U. Nr 65, poz. 595 wraz ze zmianami Dz.U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz.1365, art.14 ust. 2 pkt. 2., oraz z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22.09.2011 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. Nr 204 poz.1200), oznacza to, że uchwały w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego Pana Mateusza Edwarda Strzeleckiego wyznaczeniu promotora i recenzentów (w tym mojej osoby) zostały podjęte prawomocnie.

Dane o kandydacie

Mateusz Edward Strzelecki ur. 23.09.1989 w Radomiu

Studia:

2011 – tytuł licencjata na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina W Warszawie, Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny w Białymstoku. Praca dyplomowa „Józef Joachim – skrzypek, pedagog, i kompozytor. Zarys monografii”

2013 – ukończenie studiów w klasie skrzypiec i uzyskanie tytułu magistra sztuki z wynikiem celującym (A+ /24) na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina W Warszawie, Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny w Białymstoku. Praca dyplomowa „ Działalność Yehudi Menuhina jako inspiracja w pracy młodego pedagoga i artysty” (promotor prof. Stanisław Kuk)

2015 – ukończenie Podyplomowych Studiów Menedżerów Kultury w Kolegium Gospodarki Światowej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Przebieg dotychczasowego zatrudnienia:

Od 2015 roku – Zespół Szkół Muzycznych im. Oskara Kolberga w Radomiu – nauczyciel skrzypiec

Konkursy:

2012 – Konkurs kameralny na zamku Knipphausen w Wilhelmshaven - Główna Nagroda w kategorii tria smyczkowego

2013 – Festiwal Muzyki Kameralnej HARMOS Classical 2013 w Porto

Kursy:

Doktorant uczestniczył w kursach mistrzowskich u wybitnych profesorów skrzypków i kameralistów jak Piotr Janowski, Rebekka Hartmann, Adam Korniszewski, Igor Malinowski czy członkowie Kwartetu *Camerata*

Stypendia:

- w ramach programu ERASMUS stypendium na Universität der Künste w Berlinie (klasa skrzypiec prof. Tomasza Tomaszewskiego)

2013 – stypendium, JM Rektora UMFC dla najlepszych studentów oraz stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

- 2019/2020 badawczy program stypendialny Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta *Fulbright Junior Research Award*

Dokumentacja dorobku artystycznego mgra Mateusza Strzeleckiego zawiera opis działalności naukowo-artystycznej, działalności pedagogicznej, certyfikaty oraz dyplomy uczestnictwa w kursach, konkursach i szkoleniach oraz rekomendacje wybitnych osobowości świata muzyki (Kristian Järvi, Mark Mast, Kiril Karabist, Łukasz Borowicz, Tomasz Tomaszewski).

Z dokumentacji powyższej wynika, że Doktorant w latach 2006-2018 wykonał 70 koncertów solowych, kameralnych i jako muzyk orkiestrowy. W solowym repertuarze znalazły się utwory J.S.Bacha, J.F.Haendla, K. Rathausa, J.Joachima, W.A.Mozarta, L. van Beethovena, R.Schumanna, H.Wieniawskiego, F.Kreislera, J.Brahmsa, a koncerty miały miejsce w Polsce (w Radomiu, Mińsku Mazowieckim, Warszawie, Opolu, Łodzi, Koźienicach, Kielcach, Warce, Żyrardowie, Zgorzelcu) oraz za granicą (Włochy, Niemcy, Szwecja, Dania, Estonia, Litwa, Rosja, i Ukraina). Studencka działalność Doktoranta związana była z koncertami orkiestr młodzieżowych jak Baltic Sea Youth Philharmonic (dyr.Kristjan Järvi), Junge Muenchner Philharmonie/ Bayerische Philharmonie (Mark Mast) czy l’Culture Orchestra. Także jako student uczestniczył w polsko-ormiańsko-niemieckim projekcie „ Prześladowania i drogi życiowe kompozytorów żydowskich” którego zwieńczeniem były koncerty i rejestracja płyty w Schwartzsche Villa w Berlinie.

Dokumentacja działalności pedagogicznej Pana Mateusza Strzeleckiego zawiera zestawienie programów audycji, koncertów i osiągnięć (III miejsce Aleksandry Gąski w III Wojewódzkim Konkursie dla Instrumentów Smyczkowych w Kielcach 2015) uczniów jego klasy skrzypiec PSM w Radomiu.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska mgr Mateusza Edwarda Strzeleckiego pt. „ Utwory kameralne na skrzypce i fortepian Karola Rathausa jako egzemplifikacja twórczości kompozytora w kontekście stylistyki i

walorów brzmieniowych. (Na przykładzie I Sonaty na skrzypce i fortepian op.14, Suity op.27, II Sonaty na skrzypce i fortepian op.43 oraz Dedykacji i Allegro op.64)” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym i opisu dzieła, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne pracy doktorskiej obejmuje prezentację czterech pozycji z twórczości Karola Rathausa. Są to :

- *I Sonata na skrzypce i fortepian* op.14 (1925)
- *Suita* op.27 (1929)
- *II Sonata na skrzypce i fortepian* op.43 (1937)
- *Dedykacja i Allegro* op.64 (1949)

Wykonawcami są Mateusz Strzelecki (skrzypce) i Andrzej Paweł Ślązak (fortepian), a stosowne oświadczenie zamieszczone w dokumentacji informuje, że pianista jako współwykonawca wyraża zgodę na użycie nagranych materiałów muzycznych jako prezentacji w przewodzie doktorskim.

Informacje o nagraniu, umieszczone przez Doktoranta w dokumentacji przewodowej informują o rejestracji płyty z II Kwartetem Józefa Kofflera (2012 r.), nie będącym dziełem artystycznym i Suity op.27 (cz.1-3) Karola Rathausa w 2018 roku. Reszta dzieła artystycznego nie została opisana w zakresie czasu, miejsca i ewentualnych realizatorów nagrania.

Dzieło artystyczne przedstawione przez Pana Mateusza Strzeleckiego zawiera kompozycje Karola Rathausa, polskiego kompozytora, którego twórczość rzadko gości na estradach. Już w samej koncepcji pracy doktorskiej Doktorant podkreśla, że właśnie ten obszar stosunkowo mało znanej twórczości skrzypcowej i kameralnej był dla niego niezwykle atrakcyjny i inspirujący. Z pewnością jest on także konsekwentnie spójny z naukowo- badawczym zacięciem Doktoranta, którego wyraz dał w załączonej dysertacji. Główne pytania badawcze dotyczą warunków wpływających na charakterystykę brzmienia, percepcję i różnorodność stylistyczną kompozycji Rathausa, z tego też powodu Doktorant wybrał utwory z różnych okresów twórczości. W tym zakresie Kandydat mierzy się z bardzo trudną materią - dzieło artystyczne obejmujące utwory jednego kompozytora, niezależnie od faktu różnego czasu ich powstania, stawia przed wykonawcą szczególne wymagania polegające na konieczności wyodrębnienia elementu ewolucji stylistycznej języka kompozytorskiego. W wypadku interpretacji zaproponowanych przez Pana Mateusza Strzeleckiego to niewątpliwie wnikliwe przemyślenie koncepcji formalnej rzutuje na jego decyzje wykonawcze, a bazą do tego jest bardzo profesjonalny warsztat skrzypcowy. W przedstawionym nagraniu zaobserwować można opanowanie techniki wiolinistycznej we wszystkich jej elementach takich jak prawidłowa intonacja, dobry (choć może czasem zbyt mało zróżnicowany) dźwięk, sprawna artykulacja i wyraźne wyczucie formy w budowaniu napięć. Kandydat na pierwszy plan wysuwa wartości

kontrastów muzycznych we wszystkich kluczowych elementach gry, co zresztą potwierdza zakładana w pracy doktorskiej teza sytuująca styl kompozytorski Rathausa właśnie w obszarze spolaryzowanej różnorodności.

W zakresie stylistyki Doktorant klasyfikuje dzieła Rathausa jako wpisujące się w tendencje początków XX wieku. Gęste, nasycone brzmienie, będące cechą charakterystyczną tych utworów powoduje pewne znużenie i jakkolwiek różnice stylistyczne są świetnie opisane i wieloaspektowo zanalizowane, trochę brakuje zróżnicowania wyrazowego w prezentowanych utworach. Wykonanie kompozycji skrzypcowych Karola Rathausa można jednak uznać za bardzo ciekawe, a również bardzo dobra współpraca z pianistą daje poczucie dużego doświadczenia kameralnego Doktoranta. Należy też podkreślić, że dzieło artystyczne pracy doktorskiej mgra Mateusza Strzeleckiego stanowi bardzo interesujące studium ewolucji stylistycznej Karola Rathausa i jest niewątpliwie oryginalne w swym założeniu i realizacji.

Część opisowa w sposób komplementarny dopełnia część wykonawczą. Całość pracy składa się ze wstępu, trzech rozdziałów, zakończenia, bibliografii i abstraktu w języku angielskim. Kandydat potraktował pracę doktorską wieloaspektowo, opis dzieła jest bardzo ściśle związany z jego częścią wykonawczą i można zaryzykować stwierdzenie, że wyjaśnia wiele kwestii w zakresie zrozumienia przedstawionych kompozycji, a także powoduje poczucie homogenicznej spójności z całością nagrania. Poszczególne rozdziały wprowadzają nas w przedstawianą problematykę twórczości skrzypcowej Karola Rathausa. Rozdział I stanowi życiorys artystyczny kompozytora poczynając od młodości i początków edukacji muzycznej, poprzez początki kariery kompozytorskiej, realizowanej na różnych polach (muzyki skrzypcowej, filmowej). Doktorant sięga też do istotnych kwestii kształtujących osobowość Rathausa jako artysty ale i człowieka, opisując wpływ jaki miała na niego emigracja, postrzeganie swej narodowości, a także postać jego mentora, Franza Schrekera. To bardzo interesujące rozważania, niewątpliwie przybliżające postać tego mało znanego współcześnie twórcy. Na szczególną uwagę zasługuje aspekt badawczy pracy Doktoranta, w tym ścisła współpraca z Queens College/ Aaron Copland School of Music, instytucją która ma prawa do spuścizny kompozytorskiej po Karolu Rathausie, współpraca z badaczami profesjonalnie zajmującymi się problemem twórczości Rathausa i z żyjącymi członkami jego rodziny. Badania które możliwe były dzięki stypendium Fundacji Fulbrighta pozwolił Doktorantowi na zapoznanie się z wieloma niedostępnymi w Polsce źródłami jak chociażby korespondencja (prowadzoną w czterech językach: polskim, niemieckim, angielskim i francuskim). W ten sposób możliwa była weryfikacja niektórych faktów z życia kompozytora, które miały istotny wpływ na jego twórczość i pozwoliły uściślić informacje zawarte w obowiązujących publikacjach naukowych. Rozdział II stanowi bardzo dokładną analizę stylu kompozytorskiego Karola Rathausa. Przy opisie warsztatu kompozytorskiego Doktorant oparł się o bardzo szeroki kontekst działających w tym czasie

szkół i ośrodków kompozytorskich, a także o materiał porównawczy w postaci dzieł innych twórców (Toch, Reger). Znajdujemy także odniesienia do innych epok stylistycznych jak np. do baroku, a także innych gatunków jak jazz. Rozdział III stanowiący analizę interpretacyjną jest bardzo rozbudowany. Doktorant przedstawia dzieła wieloaspektowo, a każdy utwór analizowany jest pod względem szeroko pojętej formy, rozeznania interpretacji i jej realizacji. Bardzo dobrym pomysłem jest przedstawienie analiz formalnych w tabelach, które systematyzują cały materiał badawczy. Dokładność Doktoranta w szczegółowych opisach właściwie chwilami wydaje się nawet zbyt dogłębna, powoduje że traci się szerszą perspektywę omawianych utworów, a przy takiej drobiazgowości trudno ustrzec się przed określeniami będącymi często truizmem typu „ smyczek unosi się na dźwięku z kropką” czy, że „ smyczek przy żabce jest cięższy”. Stwierdzenia takie, będące wynikiem zbytniego moim zdaniem wnikania w opis materii interpretacji, jawią się jako „skrzypcowe pleonazmy”.

Praca skądinąd merytorycznie znakomita budzi moje zastrzeżenia także pod względem samej kompozycji formalnej. Składa się z trzech rozdziałów głównych, które nie są opatrzone tytułami. Brak ten w moim przekonaniu stanowi istotny mankament - spis treści jak sama nazwa wskazuje powinien tę treść porządkować, systematyzować i jednoznacznie ukazywać. Jeżeli w przypadku Rozdziału I, nie posiadającego tytułu, mamy siedem podrozdziałów opisujących jego zawartość to już w przypadku Rozdziału II (25 stron) spis treści nie sugeruje żadnej „treści”. Co dziwniejsze tak obszerny rozdział nie jest podzielony w spisie treści na podrozdziały, chociaż takie podrozdziały w treści ciągłej się pojawiają (Długa artykulacja versus krótka artykulacja, Wysoki rejestr versus niski rejestr, , Tempo wolne versus tempo szybkie, Jedna struna versus wiele strun itp.). Rozdział III choć bez tytułu zawiera natomiast podrozdziały umieszczone zarówno w spisie jak w treści ciągłej. Powoduje to niepotrzebne zamieszanie i brak spójności formalnej.

Praca pod względem edytorskim jest bardzo staranna, a realizacja graficzna przykładów muzycznych znakomita, przejrzysta i świetnie zredagowana pod względem oznaczenia autorskich rozwiązań interpretacyjnych. Doktorant nie ustrzegł się przed kilkoma zaledwie błędami literowymi, zmieniających niekiedy znaczenie lub istotną pisownię wyrazów (brilliant), wystąpił także problem z błędną kolejnością stron (str. 18). Oczywiście powyższe uwagi nie mają żadnego wpływu na moją bezsprzecznie i jednoznacznie bardzo pozytywną ocenę dysertacji.

Konkluzja

Praca doktorska mgr Mateusza Edwarda Strzeleckiego prezentuje szeroką, bogato udokumentowaną wiedzę z zakresu opisywanych zagadnień. Kandydat zgodnie z wymogami ustawy zaprezentował oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego i wykazał

umiejętności niezbędne do prowadzenia samodzielnej pracy naukowej i artystycznej w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Założony cel artystyczny został czytelnie przedstawiony zarówno w dziele artystycznym jak i w znakomitym i bardzo rozbudowanym opisie dzieła, a poziom pracy doktorskiej jest wysoce satysfakcjonujący. W związku z powyższym mogę stwierdzić, że Pan Mateusz Strzelecki spełnił wymagania art. 13 ust.1 Ustawy o stopniach naukowych i tytule oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki, stawiane kandydatom do stopnia doktora sztuki.

Pracę przyjmuję bez zastrzeżeń.

prof. dr hab. Bartosz Bryła